

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 655

van **KATHLEEN KREKELS**

datum: 31 augustus 2017

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Onderwijs - Peiling burgerzin en burgerschapseducatie

Opvoeden tot burgerschap vormt een belangrijk onderdeel van het curriculum in het Vlaamse onderwijs. Het vormen van jongeren tot kritische, zelfstandig denkende burgers is een kerntaak van ons onderwijs. Dat blijkt ook uit de houding van Europa. Burgerschap krijgt een centrale plaats binnen de prioriteiten voor Education and Training 2020 van de Europese Commissie en Raad. Deze prioriteiten werden op 23 juni 2016 door het Europees Parlement goedgekeurd.

Op dit moment maakt burgerschapsvorming deel uit van de vakoverschrijdende eindtermen. Dat betekent dat scholen voor burgerschapsvorming geen resultaatsverplichting hebben, maar ze moeten zich wel inspannen om de eindtermen te realiseren.

Op 3 maart 2016 werden de vakoverschrijdende eindtermen met betrekking tot burgerzin en burgerschapseducatie gepeild in de derde graad aso, bso, kso en tso. Zowel kennis als attitudes kwamen aan bod. De peiling bevestigt dat onze Vlaamse scholieren het goed doen op het vlak van kennis, maar op het vlak van attitudes kan het beter. Zo is de interesse van de leerlingen in politieke en sociale onderwerpen en in de actualiteit niet groot. Ook blijken individuele achtergrondkenmerken als gender en thuistaal een rol te spelen bij de kennis- en attitudetoetsen. Tot slot zijn er ook significant lagere scores waar te nemen van bso-leerlingen, op zowel attitude-, vaardigheden- als kennisschalen.

1. Wat zijn de beleidsconclusies en -maatregelen van de minister naar aanleiding van de peilingtoets burgerzin en burgerschapseducatie?
2. Welke maatregelen heeft de minister reeds genomen en zal de minister nog nemen om ervoor te zorgen dat elke leerling - uit het tso, aso, bso én kso - optimaal wordt voorbereid om zijn of haar rol als actieve burger in de samenleving op te nemen?
3. Hoe zal de minister ervoor zorgen dat de toekomstige leraren zich inhoudelijk genoeg gesterkt voelen om de eindtermen rond burgerschapsvorming in de praktijk te vertalen?

ANTWOORD

op vraag nr. 655 van 31 augustus 2017

van **KATHLEEN KREKELS**

1. Allereerst vind ik het belangrijk om op te merken dat de resultaten voor de toetsen algemeen genomen heel goed zijn: 79% tot 84% van de leerlingen behaalt de eindtermen met betrekking tot kennis, inzicht en vaardigheden inzake burgerzin. Dat is bijzonder positief.

Mijn aandacht werd vooral getrokken door de grote verschillen tussen de onderwijsvormen: Bijna alle leerlingen uit het aso behalen de eindtermen. Dit is ook het geval in het tso en kso. Wat verontrustend is, is dat in het bso minder dan de helft van de leerlingen de eindtermen voor burgerzin behaalt.

De verklaring is niet zo eenduidig. Maar van een aantal factoren weten we, uit vorige peilingen, dat ze een invloed hebben op leerlingprestaties: bijvoorbeeld de thuistaal en het cultureel kapitaal. Leerlingen die niet het Nederlands als thuistaal hebben en uit gezinnen komen met een lager cultureel kapitaal, halen doorgaans lagere toetsscores. Gezien de samenstelling van het leerlingenpubliek in het bso, moeten deze elementen zeker in rekening worden gebracht. De kans is echter groot dat er nog andere beïnvloedende factoren zijn: is er bijvoorbeeld een verband met de over het algemeen lage scores op de peiling PAV in 2014 in het bso? Spelen de verwachtingen van leerkrachten in het bso een rol? Welke rol vervullen de praktijkleerkrachten in de burgerschapsvorming van deze leerlingen? Welke invloed heeft het grotere vertrouwen dat deze leerlingen blijken te stellen in de sociale media? Deze vragen kunnen we op dit moment niet beantwoorden. Om zinvolle en effectieve beleidsmaatregelen te kunnen nemen, dienen we eerst goed zicht te hebben op de verklaring van deze resultaten. En dit verdient verdere analyse en onderzoek. In het najaar organiseer ik een werkseminarie met onderwijsactoren (beleidsmedewerkers, pedagogische begeleidingsdiensten, academici, lerarenopleiders, leerkrachten en inhoudelijke experts) om te reflecteren over de peilingsresultaten. Op basis van deze gesprekken zullen aanbevelingen geformuleerd worden.

Begin 2018 zullen we ook over de Vlaamse resultaten beschikken van het ICCS (International Civics and Citizenship Education Study) 2016 onderzoek. Waar de peiling werd uitgevoerd in de derde graad, gebeurt het ICCS onderzoek bij 14-jarigen. We zorgden er voor dat een aantal items uit ICCS ook werden opgenomen in de peiling. Een volledige vergelijking kunnen we niet maken, maar een aantal thematische analyses zullen ons ongetwijfeld meer inzicht kunnen geven in mogelijke verklaringen. De eerste resultaten van ICCS 2016 en ook de eerste vergelijkende analyses zal ik in de eerste helft van november bekendmaken.

2. Het eindtermendebat dat in 2016 plaatsvond, heeft duidelijk aangetoond dat het onderwijsveld en het ruime publiek burgerschapsvorming cruciaal vindt. Men lijkt het er algemeen over eens te zijn dat het een meer centrale plaats in het curriculum verdient dan tot nu toe het geval was. De complexiteit van de huidige samenleving maakt meer inzicht in de politieke, sociale, economische en culturele context ook onontbeerlijk. Dit is een vaststelling waaraan we niet kunnen voorbijgaan. Zoals de Vlaams volksvertegenwoordiger weet, buigt de kerngroep eindtermen van het Vlaams Parlement zich op dit moment over de resultaten en aanbevelingen van het

debat. De beslissing die in dit dossier valt, moet het startsein geven voor de uitrol van het nieuwe kader voor de eindtermen.

We weten dat heel wat scholen het een uitdaging vinden om de maatschappelijke verwachtingen die op hen af komen, op een samenhangende manier te vertalen naar het curriculum en het schoolbeleid. Daarom heb ik in 2015 de opdracht gegeven aan de Vlor om de verschillende bij burgerschapsvorming betrokken actoren (pbd's, lerarenopleidingen, Vlaamse Scholierenkoepel, ouderkoepels, vakbonden, externe aanbieders,...) samen te brengen in een nieuwe commissie: de Commissie Onderwijs en Samenleving. De bedoeling is wederzijdse informatie- en expertise uitwisseling om op die manier de implementatie van de eindtermen burgerschapsvorming te kunnen versterken.

De onderwijsoverheid subsidieert daarnaast een aantal ondersteunende organisaties die ondersteuning bieden op klas- en op schoolniveau via vormingen, workshops, didactisch materiaal,... Het gaat dan bijvoorbeeld om het project burgerschapsvorming van de Koning Boudewijnstichting en het Bijzonder Comité Herinneringseducatie.

3. Goede eindtermen hebben, is een belangrijke eerste stap, maar is uiteraard niet voldoende. Leerkrachten moeten, zowel in hun initiële opleiding als in hun verdere professionalisering, voldoende deskundigheid kunnen verwerven. Ik weet dat heel wat onderwijsactoren (lerarenopleidingen, koepels, lerarenteams,...) hiervoor initiatieven uitwerken. Hoger vermelde organisaties (KBS, BCH, Kleur Bekennen) verzorgen vormingen voor lerarenopleiders en leerkrachten in het veld en werken ook nauw samen met lerarenopleidingen, voor de ontwikkeling van didactisch materiaal, het opzetten van een praktijkonderzoek,... Een mooi voorbeeld is het boek 'Vroeger gaat niet over. Herinneringseducatie als pedagogische praktijk' van het BCH. De samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten en lerarenopleidingen heeft er mee voor gezorgd dat het een echt bruikbaar praktijkboek is geworden voor leraren en lerarenopleiders. Het BCH wil het komende werkjaar sterk inzetten op vormingen om ervoor te zorgen dat de professionaliteit van leerkrachten ook op dit vlak wordt versterkt.